

Στήν ύπαιθρο ή ύποχρεωτική κολλεκτιβοποίηση διαδέχτηκε σύντομα τόν άναδασμό· οί τιμές στις όποιες τó κράτος άγόραζε άπό τούς άγρότες τά προϊόντα τους, τó γεγονός ότι είτανε ύποχρεωμένοι νά δουλεύουν στους συνεταιρισμούς για ένα γελοίο έσοδο, τούς όδήγησε σέ συνθήκες ζωής άνάλογες μ' αυτές πού είχαν γνωρίσει επί καθεστῶτος Χόρτυ.

Τόν ίδιο καιρό πραγματοποιούνταν ή οίκοδόμηση και ή όργάνωση του Κομμουνιστικού Κόμματος. Τό δυναμικό του, πολύ μικρό τó 1946, έφτασε τó σημαντικό άριθμό τῶν 800.000 μελῶν. Ό σκοπός ήταν νά συσταθεί ένα όργανο διεύθυνσης τῆς κοινωνίας, πού νά ύπακούει άυστηρά στη θέληση μιᾶς ήγετικής ομάδας και πού νά έλέγχει σέ όλα τά επίπεδα τήν έφαρμογή τῶν αποφάσεων του κράτους. Όπως στη Ρωσία, όπως σέ όλες τις άλλες λαϊκές δημοκρατίες, αυτός ό στόχος δέν μπορούσε νά έπιτευχθεί παρά μέ τήν προϋπόθεση νά σιωπάσει διά τῆς βίας κάθε άντιπολίτευση, τόσο μέσα όσο και έξω άπό τó κόμμα. Κάθε λοιπόν δημόσια πολιτική έκφραση έλέγχθηκε, ό τύπος φιμώθηκε, οί διαανοούμενοι σωφρονίστηκαν. Μετά άπό ένα στάδιο άναγκαστικής συνεργασίας μέ τά μή κομμουνιστικά κόμματα, τó Κ.Κ. Ούγγαρίας μπόρεσε νά κυβερνήσει μόνο του. Η κομματική πειθαρχία, ή δύναμη τῆς άστυνομίας και τῶν στελεχῶν του στρατού τó άπήλλαξαν άπό τó 1948 κι όλας, άπό τήν ένοχλητική ύποχρέωση μιᾶς δημοκρατικής διτρίνας.

Αυτή ή εξέλιξη του κομμουνιστικού κόμματος μήπως είχε για αίτία τά «σφάλματα» του Ράκοσι;

Είναι όλοφάνερο πώς όχι. Επίτηδες δέν μιλήσαμε ακόμα για τις ύπερβολές τῆς κολλεκτιβοποίησης, για τó ύπερβολικό πρόγραμμα ανάπτυξης τῆς βαρειᾶς βιομηχανίας. Αυτό γιατί, ακόμα κι αν κανείς δέν τ' άναφέρει, ό ολοκληρωτισμός του καθεστῶτος φαίνεται ήδη καθαρά. Στις γενικές γραμμές της, ή κομμουνιστική πολιτική είτανε τόσο ή πολιτική του Ράϊκ και του Νάγκυ, όσο και του Ράκοσι. Ό ίδιος ό Ράϊκ, σαν ύπουργός έσωτερικῶν μέχρι τó 1949, δημιούργησε τó βασικό στοιχείο τῆς δικτατορίας: τήν άστυνομία άσφαλείας, χάρη στην όποία ή κυβέρνηση μπορούσε πιά νά κυβερνάει χωρίς νά ζητάει τή γνώμη τῶν μαζῶν.

Ό Ράϊκ και ό Νάγκυ είχαν διαφωνίες μέ τόν Ράκοσι μόνο πάνω στον τρόπο έφαρμογῆς τῆς κομμουνιστικής πολιτικῆς

καί σέ τίποτε άλλο. Ὁ Νάγκυ πίστευε ὅτι ὁ ρυθμὸς ἐπενδύσεων στή βαρεῖα βιομηχανία κινδύνευε νὰ ἀποδιοργανώσει τὴν παραγωγή καὶ νὰ διατηρήσει τὴν ἀγοραστικὴ δυνατότητα τῶν μαζῶν σ' ἓνα ἐπίπεδο τόσο χαμηλό, ὥστε δὲν θὰ ὑπῆρχε ἐλπίδα γιὰ μιὰ αὐξηση τῆς παραγωγικότητας. Μὲ ἄλλα λόγια πίστευε πὼς ἡ κατασκευὴ ὑψικαμίνων δὲν μπορούσε νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ ἱκανοποιητικὸ τρόπο ἀπὸ ἓνα προλεταριάτο ντυμένο μὲ κουρέλια. Ἐπίσης συνιστοῦσε ἡ κολλεκτιβοποίηση νὰ μὴ γίνει μὲ ὑπερβολικὴ βιασύνη, γιατί εἶχε τὸ ἐνθῦμο τῆς φοβερῆς κρίσης στήν ὁποία εἶχε θυπιστεῖ ἡ Ε.Σ.Σ.Δ., λόγω τῆς ὑποχρεωτικῆς κολλεκτιβοποίησης. Ἀλλὰ ὁ Νάγκυ, ὅπως καὶ ὁ Ράϊκ, δὲν εἶχε ποτέ σὰν πρόγραμμα νὰ συμβουλευεταί τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἀγρότες πάνω στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς. Οὔτε πρότεινε τὴ συμμετοχὴ τῶν ἐργατικῶν Συμβουλίων στήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου. Οὔτε ὁ Ράϊκ, οὔτε ὁ Νάγκυ δὲν ἀγωνίστηκαν ποτέ γιὰ ἓνα οὐσιαστικὸ ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ κόμματος πού νὰ ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῶν τάσεων νὰ ὀργανώνονται καὶ νὰ ἐκφράζονται δημόσια.

Ἐνα ἄθλιο βιοτικὸ ἐπίπεδο, μιὰ ἐνισχυμένη καταπίεση, ἓνας ἀστυνομικὸς ἔλεγχος τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς, αὐτὰ εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς οὐγγαρέζικης λαϊκῆς δημοκρατίας ἐπὶ δέκα χρόνια. Τὸ καθεστῶς ἀντικατέστησε τὴ δικτατορία τοῦ Χόρτυ μὲ μιὰ καινούργια δικτατορία, μὲ νέες κατευθύνσεις (τὴν γρήγορη ἐκβιομηχάνιση, τὴν ἀγροτικὴ κολλεκτιβοποίηση), ἀλλὰ ἐξ ἴσου ἐχθρικὴ στίς μάζες, ὅπως καὶ ἡ πρώτη.

Ἄν συνειδητοποιήσει κανεὶς μιὰ τέτοια κατάσταση, καταλαβαίνει γιατί ὅλα τὰ στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, συγενώθηκαν ἐνάντια στήν «κομμουνιστικὴ» ἐξουσία, μόλις ἔδειξε τὰ πρῶτα σημάδια ἀδυναμίας.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ» ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

Τὴν ἔνωση τῶν ἐργατῶν, τῶν χωρικῶν, τῶν μεσαίων τάξεων, τῆς νεολαίας καὶ τῶν διανοουμένων, τὴ συναντᾶμε πολὺ σπάνια μέσα στήν ἱστορία.

Τὴ συναντᾶμε πάντα σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ὁ δεσποτισμὸς ἔχει φτάσει σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε ν' ἀναγκάσει σὲ ἐξέγερση

δλο τὸ λαό. Μιὰ τέτοια ἔνωση δημιούργησε τὸ θρίαμβο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στὸν τσαρισμό· καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἐπανάσταση, ὅπως καὶ μέσα στὸ οὐγγαρέζικο κίνημα, ξαναδρίσκουμε εἰδικώτερα τὴν ἴδια καὶ ἐξαιρετικὴ συγχώνευση τῆς διανόησης καὶ τοῦ προλεταριάτου καὶ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό τῆς νεολαίας, πού συνοψίζει μέσα της τὴν ἀπληστία γιὰ ἀλλαγὴ.

Μέσα σὲ τέτοιες συνθήκες τὰ δημοκρατικὰ συνθήματα ἔχουν ἐκρηκτικὸ ἀποτέλεσμα. Ἐλεύθερες ἐκλογές, κατάργηση τοῦ συστήματος τοῦ μοναδικοῦ κόμματος, ἐλευθερία τοῦ τύπου, δικαίωμα ἀπεργίας γιὰ τοὺς ἐργάτες, ἀναδασμὸς τῆς γῆς μεταξὺ τῶν ἀγροτῶν, ὅλες αὐτὲς οἱ διεκδικήσεις δὲν ἀντιπροσωπεύουν ἓνα βῆμα πίσω, ἀλλὰ ἓνα τεράστιο βῆμα μπροστά, γιατί ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα νὰ ἐξαρθρωθοῦν τὸ μηχανισμό τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους.

Πράγματι, αὐτὲς οἱ διεκδικήσεις δὲν εἶτανε οἱ μόνες πού προβλήθηκαν. Δείξαμε ὅτι παντοῦ τὰ ἐργατικὰ Συμβούλια παρουσίασαν καὶ ἄλλες, ριζικές, χαρακτηριστικὲς τοῦ προλεταριάτου. Αὐτὸ πού θέλουμε τώρα νὰ ὑπογραμίσουμε, εἶναι ὅτι τὰ δημοκρατικὰ συνθήματα τῆς ἐπανάστασης, ἔχουν αὐτὰ τὰ ἴδια μιὰ προοδευτικὴ σημασία. Δὲν εἶχαν ποτὲ πραγματοποιηθεῖ κάτω ἀπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ Χόρτυ καὶ οἱ Οὐγγαρέζοι, διατυπώνοντας τέτοιες διεκδικήσεις, γύριζαν τὴν πλάτη καὶ στὶς δυὸ δικτατορίες μαζί, δηλαδή καὶ στὴν φεουδοκαπιταλιστικὴ καὶ στὴ σταλινική.

Οἱ ἐργάτες δὲν εἶχαν τυφλωθεῖ ἀπὸ τὴν ἀστικὴ ἰδεολογία. Ὅταν ὑποστήριζαν τὶς δημοκρατικὲς διεκδικήσεις, ἀγωνίζονταν ἐ π ί σ η ς γιὰ τὴ δικιά τους ὑπόθεση. Γιατί αὐτὲς ξανάδιναν τὸ λόγο στὶς λαϊκὲς μάζες στὸ σύνολό τους, τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ εἶχε πνιγεῖ ἀπὸ τὴ δικτατορία.

Τὸ προλεταριάτο δὲν θέλει πιά ἐκλογές, στὶς ὁποῖες τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα ἐπιβάλλει μιὰ λίστα ὑποψηφίων καὶ στὶς ὁποῖες τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστὸ ἐκ τῶν προτέρων, θέλει νὰ διαλέγει τοὺς ἀντιπροσώπους του. Αὐριο, χωρὶς ἀμφιβολία, θὰ ἀνακαλύψει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλει τὴν κυριαρχία του μέσω ἐνὸς κοινοβουλίου πού πνίγει τὴ φωνὴ του μέσα στὴ φωνὴ ὄλων τῶν ἄλλων κοινωνικῶν στρωμάτων, αὐριο, χωρὶς ἀμφιβολία, θὰ πρέπει ἂν θέλει νὰ θριαμβεύσει, ν' ἀντιτάξει τὰ συμβούλιά του σ' αὐτὸ τὸ κοινοβούλιο, ἀλλὰ πρὸς τὸ

παρόν ξεκινάει με τούς θεσμούς πού υπάρχουν καί προσπαθεῖ νά τούς ξαναδώσει ζωή. Διεκδικεῖ τήν πολιτική ἐλευθερία γενικά ἐνάντια στόν ολοκληρωτισμό, ἀφήνοντας γιά πιά μετά, σέ μιὰ δεύτερη φάση, τὸ καθήκον νά καθορίσει μέ σαφήνεια ποιά πρέπει νά εἶναι αὐτή ἡ ἐλευθερία.

Τὸ προλεταριάτο ζητάει τήν κατάργηση τοῦ ἐνός καί μοναδικοῦ κόμματος, γιατί εἶδε ὅτι ἡ ἀποκλειστική κυριαρχία ἐνός κόμματος καταλήγει στήν ἀπαγόρευση κάθε γνώμης καί κάθε ὀργανισμοῦ πού ξεφεύγει ἀπό τὰ πλαίσια πού ἔχει ἐπιβάλλει τὸ κράτος. Θέλει νά ἔχει τήν ἐλευθερία νά ὀργανώνεται. Χωρίς ἀμφισβησία θά ὀδηγηθεῖ στήν ἀνάγκη νά κάνει μιὰ διάκριση ἀνάμεσα στήν ὕπαρξη πολλῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων, πού εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένα, καί τήν ὕπαρξη πολλῶν ἀστικῶν κομμάτων, πού μποροῦν νά ἀπειλήσουν τὸ σοσιαλιστικὸ καθεστῶς. Ἡ παροῦσα ἀντίδρασή του εἶναι οὐσιαστικά ὑγιής. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅταν ζητάει τήν ἐλευθεροτυπία, ἀποσκοπεῖ στήν καταστροφή τῶν ὀργάνων τῶν ὑποδουλωμένων στό κόμμα καί διατυπώνει τὸ δικαίωμά του νά ἐκφράζει δημόσια τὴ γνώμη του, ἀκόμα κι ἂν αὐτὴ εἶναι ἀντίθετη πρὸς τήν κυβέρνησι.

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΛΛΕΚΤΙΒΟΠΟΙΗΣΗ

Ἐκτός ἀπὸ ὅλες τὶς δημοκρατικὲς διεκδικήσεις ἡ πιὸ τυπικὴ ἀφορὰ τὸν ἀναδασμό. Ἔχουμε ἤδη παρατηρήσει ὅτι σέ πολλές περιοχὲς οἱ συνεταιρισμοὶ διατηρήθηκαν, ἀλλὰ δὲν θά ἐπανέλθουμε σ' αὐτὲς τὶς πληροφορίες. Ἄς δεχτοῦμε ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν πῆρε στὰ χέρια τῆς τῆ γῆ. Γιατί νά μιᾶμε γιά μιὰ ἀντιδραστικὴ χειρονομία;

Οἱ Γάλλοι σταλινικοὶ ἀγανακτοῦν. Ἡ ἀποκολλεκτιβοποίηση εἶναι μιὰ τρομερὴ ἐπισθοδρόμηση, μιὰ ἀπειλὴ γιά τὸ σοσιαλισμό, λένε. Ἄλλὰ ρωτᾶμε μέ τὴ σειρά μας: Ποῦ ὄρισκεται ἡ σοσιαλιστικὴ ἀρετὴ τῆς κολλεκτιβοποίησης; Νά πῶς τὴν ἀντιλαμβανόμαστε ἐμεῖς: ἡ συγκέντρωση τῶν ἀγροτῶν σέ συνεταιρισμοὺς τοὺς ἐπιτρέπει νά συγκεντρώνουν τὶς δυνατότητές τους, ν' ἀποκτοῦν ἰσχυρὲς γεωργικὲς μηχανές, ν' αὐξάνουν τὴν παραγωγὴ τους καί χάρη σ' αὐτὴ τὴν πρόοδο ν' ἀνυψώνουν τὸ βιοτικὸ καί τὸ μορφωτικὸ τους ἐπίπεδο· ἐπὶ

πλέον ή συλλογική εργασία αλλάζει τήν ψυχρόσύνθεσή τους· τὰ προβλήματα πού αντιμετωπίζουν στην προσπάθειά τους τούς ανάγκάζουν νά μεγαλώσουν τίς συναλλαγές τους μέ τò υπόλοιπο κομμάτι τής κοινωνίας, νά καταλάβουν τίς σχέσεις πού υπάρχουν ανάμεσα στις διάφορες σφαίρες τής παραγωγής, νά συμμετέχουν μέ ένα τρόπο άλλο και πιο δραστήριο στην οικονομική ανάπτυξη στο σύνολό της.

Αυτή ή σοσιαλιστική άρετή διέπνεε τήν ούγγαρέζικη κολλεκτιβοποίηση πού ήταν μιá κολλεκτιβοποίηση έξαναγκαστική;

Είναι επόμενο, όταν οί αγρότες είναι υποχρεωμένοι διά τής βίας νά δουλεύουν σέ συνεταιρισμούς, όταν σ' αυτούς δέν καθορίζουν συλλογικά τήν εργασία τους, αλλά είναι υποχρεωμένοι νά εκτελοῦν διαταγές υπαλλήλων πού δέν δουλεύουν, όταν τò βίολικό τους επίπεδο δέν βελτιώνεται, όταν ή διαφορά αποδοχῶν ανάμεσα σ' αυτούς και τή γραφειοκρατία είναι σημαντική, είναι επόμενο, λέμε, πώς όταν επικρατοῦν τέτοιες συνθήκες ή κολλεκτιβοποίηση δέν έχει τίποτα τò σοσιαλιστικό. Τò μίσος τῶν αγροτῶν γιά τή γραφειοκρατία τῶν συνεταιρισμῶν είναι σ' αυτή τήν περίπτωση τόσο υγιές, όσο και τò μίσος πού έτρεφαν γιά τούς μεγαλοϊδιοκτῆτες τής γῆς ή επιθυμία τους ν' αποκτήσουν τή γῆ και νά είναι οί κύριοι τής δουλειᾶς τους είναι έξ ίσου δίκαιη, όσο και πριν από δέκα χρόνια. Οί επαναστάτες εργάτες πρέπει νά εὔχονται και νά επιθυμοῦν μιá εξέλιξη τῶν αγροτῶν πρὸς τήν κατανόηση τῶν πλεονεκτημάτων τής συλλογικῆς παραγωγῆς, γιάτι πράγματι αὐτά τὰ πλεονεκτήματα είναι τεράστια και ὁ σοσιαλισμός δέν θά εξασφαλισθεῖ παρά μόνον όταν οί αγρότες άναγνωρίσουν μόνοι τους τή μεγάλη χρησιμότητα τῶν συνεταιρισμῶν· αλλά πρὸς τò παρόν οί εργάτες δέν μποροῦν παρά νά βοηθήσουν τούς αγρότες στον άγώνα τους ενάντια στην καταπίεση, τής οποίας ήταν θύματα.

Ἡ «Humanité» άφησε νά εννοηθεῖ ότι οί μεγάλοι ιδιοκτῆτες θά μπορούσαν νά ξαναποκτήσουν τὰ χωράφια τους. Ἄλλά, επειδή πουθενά, και μέ τò δίκιο τους, οί αγρότες δέν σκέφτηκαν νά τούς ξαναφωνάξουν, τò σταλινικό ὄργανο άρχέστηκε νά άναγγείλει τήν άπελευθέρωση τοῦ πρίγκηπα Ἐστερχάζυ. Ἡ άπελευθέρωσή του είναι γεγονός, μιá πού όλες οί φυλακές άδειασαν. Ὅμως τί έκανε; Μετά από μιá γρή-

γορη βόλτα στην έπαρχία που γεννήθηκε, πέρασε στην Αυστρία.

Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Σ.Σ.Δ. ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ

Οι έθνικες διεκδικήσεις παρουσιάστηκαν σαν τυπικά αντιδραστικές. Για να τις εκτιμήσει όμως κανείς σωστά, πρέπει πάλι να εξετάσει την κατάσταση μέσα στην οποία εκφράστηκαν.

Τα γεγονότα είναι γνωστά: έδω και δέκα χρόνια, η Ε.Σ.Σ.Δ. εκμεταλλεύεται την Ούγγαρία. Αυτό το πράγμα δεν το μαθαίνουμε από τις άστικές στατιστικές και μαρτυρίες, οί ίδιοι οί προσδευτικοί Ούγγαρέζοι κομμουνιστές το έχουν αποδείξει καθαρά, μετά την ήττα του Ράκοσι.

Σε μιá πρώτη φάση, η Ε.Σ.Σ.Δ. απαίτησε πολεμικές έπανορθώσεις που είχαν σημαντικό αντίκτυπο πάνω στην οικονομία μιás ήδη εξαντλημένης χώρας. Το 1946, ένα ποσοστό 65% τής συνολικής παραγωγής τής χώρας απορροφήθηκε από αυτές τις έπανορθώσεις· το 1947 αντιπροσώπευαν ακόμα 18% του κρατικού προϋπολογισμού.

Σε μιá δεύτερη φάση, οί Ρώσοι έφάρμοσαν, όπως σε όλες τις λαϊκές δημοκρατίες (και ήταν ένας βασικός λόγος τής ρήξης με τον Τίτο), μιá έμμεση εκμετάλλευση, υποχρεώνοντας τους Ούγγρους να τους πουλούν βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα σε τιμές πολύ χαμηλότερες από τις τιμές τής παγκόσμιας αγοράς. Στο τέλος είτανε έτοιμοι να δάλουν χέρι στα κοιτάσματα ούρανίου προσφέροντας ένα γελοίο αντίλλαγμα.

Έπί πλέον, η ρωσική κυριαρχία, δεν είχε μόνον οικονομική μορφή, αλλά έμφανίζονταν σε όλους τους τομείς τής κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής.

Ήταν γνωστό, ότι η τύχη των διαφόρων τάσεων μέσα στο Κ.Κ. Ούγγαρίας ήταν στενά δεμένη με τον προανατολισμό τής Μόσχας· παραδείγματος χάρη, η άνοδος του Νάγκυ κατά την περίοδο Μαλένκωφ και έπειτα η πτώση του άμέσως μετά τή δυσμένεια αυτού του τελευταίου, φανέρωσαν δημόσια τον ήγετικό ρόλο του ρωσικού Πολιτικού Γραφείου.

Οί συγγραφείς, φιλόσοφοι ή καλλιτέχνες ήταν υποχρεω-

μένοι να δέχονται τὰ ρωσικά μοντέλα και κάθε προσπάθεια ανεξάρτητης έκφρασης καταστέλλονταν άμέσως· μέσα σ' αυτό τὸ κλίμα π.χ. ὁ Ούγγαρέζος φιλόσοφος Λούκατς, μαρξιστῆς πὸν ξεπερνοῦσε ἑκατὸ ὄργιες ὅ,τι ποτὲ ἡ σταλινική Ρωσία μπόρεσε νὰ παράγει σ' αὐτὸ τὸν τομέα, ἀναγκάστηκε νὰ κάνει ἀτιμωτικές αὐτοκριτικές και ν' ἀναγνωρίσει ὅτι μόνο μιὰ φιλολογία και μιὰ φιλοσοφία εἶτανε σωστή, αὐτὴ πὸν ἔφαρμόζονταν στὴ Μόσχα. Στὰ σχολεῖα ἢ διδασκαλία τῆς ρωσικῆς γλώσσας εἶτανε ὑποχρεωτική. Ἐν προσθέσουμε σ' αὐτὸ τὸ σκηνικὸ τῆς μόνιμης παρουσίας τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων, παίρνουμε μιὰ ἰδέα τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὴν Ούγγαρία και τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. Στὴν πραγματικότητα αὐτὲς οἱ σχέσεις ἐξέφραζαν μιὰ ἐκμετάλευση ἀποικιακοῦ χαρακτήρα.

Ἐπομένως, ἔαν σὲ ὅλες τὶς ἀποικιακὲς χῶρες φουντώνει ἡ ἐπιθυμία γιὰ ἐθνικὴ ανεξαρτησία, σὲ μιὰ χῶρα ὅπως ἡ Ούγγαρία, προικισμένη μ' ἕνα πλούσιο ἐθνικὸ παρελθόν, τὸ μῖσος γιὰ τὸν ξένο ἐκμεταλλευτὴ ἦταν δεκαπλασιασμένο. Τὸ νὰ χαρακτηρίζει κανεὶς αὐτὸ τὸ μῖσος σὰν «ἀντιδραστικὸ» εἶναι λάθος, ὅταν ἀντιδραστικὴ εἶναι ἡ συμπεριφορὰ τῆς ξένης χῶρας.

Ὅπωςδήποτε, οἱ ἐθνικὲς διεκδικήσεις μποροῦν πάντα νὰ ἐκφυλιστοῦν σὲ ἐθνικισμό (στὶς ἀποικιακὲς χῶρες τὸ ἴδιο). Εἴμαστε πεπεισμένοι ὅτι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πὸν ἔβγαζαν τὰ κόκκινα ἀστέρια ἀπὸ τὶς ούγγαρέζικες σημαῖες, ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς διαπνέονταν ἀπὸ ἕναν ἀπλὸ σωδινισμό και τίποτε ἄλλο. Ξέρουμε πάρα πολὺ καλά ὅτι ἡ μικροαστικὴ τάξη εἶναι ἕνα πεδίο πολὺ πρόσφορο γιὰ ἕναν τέτοιο σωδινισμό. Πιστεύουμε, ἔμεῖς οἱ ἴδιοι, ὅτι τὸ ξέσπασμα τῶν ἀντιρωσικῶν αἰσθημάτων μπορεῖ νὰ ξύπνησε στοὺς ἀγρότες ἕνα προαιώνιο μῖσος. Ἄλλὰ τὸ σημαντικό δὲν εἶναι ἐκεῖ. Ὑπῆρχε ἐπίσης στὶς ἐθνικὲς διεκδικήσεις μιὰ ὑγιὲς πλευρὰ. Ἡ ἐπαναστατικὴ γεολαία και τὰ ἐργατικὰ συμβούλια, πὸν ἀπαιτοῦσαν τὴν ἄμεση ἀποχώρηση τῶν Ρώσων και τὴν διακήρυξη μιᾶς Ούγγαρίας αὐτοκυρίαρχης και ανεξάρτητης, χτυποῦσαν τὴν καταπίεση τοῦ ρώσικου ἱμπεριαλισμοῦ· πολεμοῦσαν ταυτόχρονα τὸ ξένο ὀλοκληρωτικὸ κράτος και τὸ ούγγαρέζικο ὀλοκληρωτικὸ κράτος.

Ἐχομε ἐξ ἄλλου τὴν ἀπόδειξη ὅτι ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στοὺς Ρώσους συνοδεύτηκε σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἀπὸ μιὰ συμπε-

ριφορά χαρακτηριστικά διεθνιστική. Έκκλησεις αδελφότητας έγιναν προς τους Ρώσους στρατιώτες, οι οποίοι πραγματι αδέλφωσαν με τον πληθυσμό. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η έκταση αυτών των εκδηλώσεων εξανάγκασε τη γραφειοκρατία της Μόσχας να ανακαλέσει ένα μέρος των στρατευμάτων της και να στείλει στοιχεία πιο σίγουρα, που δεν θα ήταν διατεθειμένα ν' αγκαλιαστούν με τον πληθυσμό. Η αλληλεγγύη με την οποία οι επαναστάτες υποδέχτηκαν τους στρατιώτες που άρνούσαν να τους πυροβολήσουν, επιβεβαιώνεται από μια απόφαση που ζητάει να τους χορηγηθεί το δικαίωμα ασύλου στην Ούγγαρία.

Είναι ανάγκη να καταδικάσουμε τη στάση των Γάλλων σταλινικών; Τολμοῦν ν' αγανακτοῦν για τον ἐθνικισμό των Ούγγαρέζων επαναστατών, ἐνῶ οι ἴδιοι ἀντιμετώπιζαν μ' ἕναν ποταπό σωβινισμό τους «δρωμογερμαναράδες», ὅπως τους ἀποκαλοῦσαν στο τέλος τοῦ πολέμου.

Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΟΥΓΓΑΡΕΖΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Μπορούσε κανείς να πιστέψει ότι η αὐλαία εἶχε πέσει μετὰ τὴν πρώτη πράξη τῆς οὐγγαρέζικης ἐπανάστασης, ὅταν ὁ Νάγκυ ἀνάγγειλε τὴν νίκη τῆς ἐπανάστασης καὶ τὴν ἀποχώρηση τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων. Διᾶλειμμα ὅμως δὲν ἐγινε. Μόλις κατεβασμένη, ἡ αὐλαία ξανασηκώθηκε μέσα στὸν πάταγο τῶν τάνκς, πού ὄργωναν τὸ οὐγγαρέζικο ἔδαφος, περικύκλωναν τὴ Βουδαπέστη, καταλάμβαναν τὶς γέφυρες καὶ τοὺς δρόμους, καὶ ἀπομόνωναν τὴ χώρα ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο.

Δὲν πιστεύαμε ὅτι ἡ Ε.Σ.Σ.Δ. θὰ τολμοῦσε. Πρὶν ἀπὸ 6 μῆνες, ἡ δικτατορία τοῦ Στάλιν εἶχε καταδικαστεῖ μετὰ τυμπανοκρουσίες· οἱ Ρῶσοι ἡγέτες εἶχαν ὑποσχεθεῖ τὸ τέλος τῆς ἀστυνομικῆς τρομοκρατίας, εἶχαν πολλαπλασιάσει τὶς χειρονομίες πού ἀποσκοποῦσαν στὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐμπιστοσύνης, εἶχαν ὑπογράψει μετὰ τὸν Τίτο δηλώσεις πάνω στὶς ἀρχές ἰσότητας πού ἔπρεπε νὰ ἐμπνέουν τὶς σχέσεις ἀνάμεσα σὲ «σοσιαλιστικά» κράτη· μόλις πρὶν ἀπὸ ἕνα μῆνα εἶχαν ὑποχωρήσει μπροστὰ στὸ πολωνικὸ ἐπαναστατικὸ ρεῦμα· πέντε

μέρες πιά μπροστά δημοσίευσαν μιὰ μακροσκελή ἀπόφαση πού ἀντιμετώπιζε τήν ἀποχώρηση τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων ἀπό πολλές χῶρες τῆς κεντρικῆς καί ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί πού ἐπιθεδαίωγε τὸ δικαίωμα τῶν λαϊκῶν δημοκρατιῶν νὰ καθορίζουν ἐλεύθερα τήν πολιτική τους· 48 ὥρες, τέλος, πρὶν ἀπὸ τήν ἐπίθεση, ὁ ἀντιπρόσωπός τους στὸν Ο.Η.Ε. δήλωγε ὅτι τὰ ρωσικά στρατεύματα εἶχαν σὰν ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ προστατέψουν τήν ἀποχώρηση τῶν σοβιετικῶν ὑπηκόων ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία.

Ἀλλά, μέσα σὲ 24 ὥρες οἱ παράχωρήσεις ἀναιροῦνται, οἱ δηλώσεις ἀκυρώνονται, οἱ ὑποσχέσεις χλευάζονται, ὁ ἐκδημοκρατισμὸς σαρώνεται, καί τολμοῦν καί ξαναπαίρνουν τὸ ἄρωμερὸ πρόσωπο τοῦ σταλινισμοῦ, πού οἱ ἴδιοι εἶχαν μετατρέψει σὲ φόβητρο γιὰ ν' ἀναξωογονήσουν τὴν ἐμπιστοσύνη πρὸς τὰ δικά τους πρόσωπα.

Χωρὶς ἀμφιβολία ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι γεμάτη ἀπὸ αἱματηρὰ παραδείγματα, γεμάτη ἀπὸ ἀπάτες καί προδοσίες κυβερνήσεων, ὅμως δὲν μπορούσαμε νὰ φανταστοῦμε ὅτι ἓνα κράτος πού ἐπικαλεῖται τὸν κομμουνισμό θὰ μπορούσε νὰ ἀντιταχθεῖ σ' ἓναν ὀλόκληρο λαὸ καί νὰ ἐξαπολύσει μιὰ καταστολή, πού ἡ θηριωδία της δὲν ἔχει τὸ ὅμοιό της στὰ χρονικά τῆς ἀνθρωπότητας.

Παρ' ὅλο πού εἶχαμε συνείδηση τοῦ πραγματικοῦ χαρακτήρα τοῦ ρωσικοῦ καθεστῶτος, πού ξέραμε τὸν ἀντεπαναστατικὸ ρόλο πού παίζουν οἱ σταλινικοὶ σὲ ὅλους τοὺς ἐργατικούς ἀγῶνες, ἐδῶ καί 25 χρόνια, πού εἶχαμε τὸ ἐνθύμιο τῆς ἀλύπητης καταστολῆς πού χτύπησε ὅλες τὶς ἀντιπολιτεύσεις στὴν Ε.Σ.Σ.Δ., παρ' ὅλο πού εἶχαμε ἐπίσης, τὴν ἀνάμνηση τῆς τύχης ὀλόκληρων πληθυσμῶν, πού ἐξορίστηκαν κατὰ ἑκατομμύρια τὴν ἐποχὴ τῆς κολλεκτιβοποίησης (ὁ Κροῦτσεφ τὸ ἐπιθεδαίωγε τελευταῖα στὸ 20ὸ συνέδριο), ἐν τούτοις δὲν πιστεύαμε ὅτι, μέσα στὴ σημερινὴ συγκυρία, ἡ Ε.Σ.Σ.Δ. ἐννοοῦμε τὴν κυβέρνησή της—θὰ μπορούσε νὰ ἀναλάβει μπροστὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμο, μπροστὰ στοὺς ἐργαζόμενους ὄλων τῶν χωρῶν καί τοὺς κομμουνιστὲς ὄλων τῶν χωρῶν, τὴν εὐθύνη νὰ συντρίψει, κάτω ἀπὸ τὸ βάρος χιλιάδων τεθωρακισμένων, μιὰ ἐπανάσταση πού εἶχε κινητοποιήσει ὅλα τὰ στρώματα τοῦ οὐγγαρέζικου πληθυσμοῦ.

Καί ὅμως ἔγινε. Εἶχαμε ὑποτιμήσει τὸ Κρεμλίνο, τὴ δύνα-

μη απάτης του, τόν κυνισμό του και τὸ μῖσος του, χωρίς ὄρια, για τὶς λαϊκὲς μάζες. Οἱ Κροῦτσεφ, οἱ Μικογιάν, οἱ Μπουλγκάνιν, ποὺ ἱκανοποιήθηκαν ἐπιβαρύνοντας τὸν Στάλιν με ὅλα τὰ κακὰ καὶ ὅλες τὶς βαρβαρότητες τοῦ παρελθόντος, ποὺ οἱ ἴδιοι παρουσίασαν τοὺς ἑαυτοὺς τους σὰν ἀνίσχυρους θεατὲς μιᾶς τρομοκρατίας ποὺ δὲν εἶχαν θελήσει, αὐτὴ ἢ αἰσχροὴ συμμορία, ποὺ ἔδω καὶ πολλοὺς μῆνες ἔκανε καταγκιοζιλίκια σὲ διάφορες πρωτεύουσες τοῦ κόσμου γιὰ νὰ περάσουν γιὰ «ἐντάξει ἄνθρωποι», ξεπέρασαν τὸν Στάλιν σὲ βαρβαρότητα. Καὶ πράγματι, ποτὲ δὲν δόθηκε στὸν Στάλιν ἡ εὐκαιρία ἐνὸς τέτοιου μακελιοῦ. Οἱ χιλιάδες ὀμιλίες τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος δὲν θὰ σβήσουν ποτὲ τὶς πράξεις τους, ποὺ τοὺς καταγγέλλουν σὰν ἐγκληματίες, σὰν δολοφόνους ἐργατῶν καὶ ποὺ καταγγέλλουν, πέρα ἀπὸ τὰ ἄτομά τους, τὸ καθεστῶς τους: τὸν γραφειοκρατικὸ καπιταλισμὸ.

Αὐτὸ τὸ καθεστῶς καμμιά μεταρρύθμιση δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀλλάξει. Μπορεῖ βέβαια νὰ γίνεῖ πιὸ φιλελεύθερο, γιὰ λίγο διάστημα, γιὰ νὰ προσπαθήσει νὰ ξαναποκτήσει μιὰ λαϊκὴ βάση. Μόλις αἰσθανθεῖ ὅτι ἀπειλεῖται, ἀντιδρᾷ σύμφωνα με τὴ δικιά του λογικὴ, ποὺ συνίσταται στὴν ἐξόντωση τοῦ ἀντιπάλου, ἀκόμα κι ἂν αὐτὸς ὁ ἀντίπαλος εἶναι ἕνας λαὸς δέκα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

Ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἦταν πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουν με ἐνθουσιασμὸ τὴ νέα προσδευτικὴ γραφειοκρατία τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., ἃς κοιτάξουν σήμερα τὸ βρωμερὸ πρόσωπο ποὺ πῆρε στὴ μάχη, ἃς δοῦν τὰ ἐρείπια, τοὺς σωροὺς τῶν πτωμάτων, τὴ φοβερὴ δυστυχία αὐτῶν ποὺ παραμένουν τριγυρισμένοι ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τους, ἀπομονωμένοι ἀπὸ τὸν κόσμον, καταδικασμένοι ἐκ νέου νὰ ζήσουν μέσα στὴν καταπίεση καὶ ἃς καταλάβουν, τουλάχιστον, ὅτι πρέπει νὰ διαλέξουν. Νὰ διαλέξουν ριζικά, ὄχι ἀνάμεσα στὸν Στάλιν καὶ τὸν Κροῦτσεφ, τὸν Κροῦτσεφ καὶ τὸν Μαλέγκωφ, ἀνάμεσα στοὺς δῆθεν «σκληροὺς» καὶ τοὺς δῆθεν «μαλακοὺς», ἀλλὰ ἀνάμεσα στὴν ὀλοκληρωτικὴ γραφειοκρατία καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ μποροῦν νὰ τῆς ἀντισταθοῦν, αὐτοὺς ποὺ ὑφίστανται τὴν ἐκμετάλλευση καὶ ποὺ μόνο αὐτοὶ μποροῦν νὰ πραγματοποιήσουν τὸ σοσιαλισμὸ.

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΥ

Πολλοί είναι αυτοί που σήμερα είναι αηδιασμένοι από τα ψέματα των «κομμουνιστών» ηγετών του Παρισίου και της Μόσχας. Ἀλλά αίσθάνονται παραλυμένοι. Σ' αυτούς κυρίως απευθυνόμαστε. Μᾶς λέτε: «Δὲν βλέπετε ὅτι ἡ ἀστική τάξη πανηγυρίζει καὶ ὅτι τὴν ἐξυπηρετεῖται κτυπώντας τὸ Κ.Κ.»

Σᾶς ἀπαντοῦμε: «Ἡ ἀστική τάξη πράγματι ἐκμεταλλεύτηκε πρὸς ὄφελός της τὴν Οὐγγαρέζικη ἐπανάσταση. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ σᾶς εἶναι ξεκάθαρο πὼς ἡ ἀστική τάξη θὰ ἐκμεταλλεύεται πάντα τοὺς ἀγῶνες που γίνονται μέσα στὸ ρωσικὸ μπλόκ, ὅπως ἡ Ε.Σ.Σ.Δ. θὰ ἐκμεταλλεύεται πάντοτε αὐτοὺς που ξεσπᾶνε στὸ δυτικὸ μπλόκ. Τὸ ὅτι στὴ Γαλλία ἡ «Figaro» καὶ ἡ «Aurore» (ἑφημερίδες τῆς δεξιᾶς, σ.μ.) ἀγαλλιᾶζον γιὰ τὶς δυσκολίες ἑνὸς ἡμπεριαλισμοῦ που εἶναι ἀντίπαλός τους, εἶναι φυσικό. Οἱ ἐργάτες ξέρουν ὅτι ἡ οὐγγαρέζικη ἐπανάσταση που ὑποστηρίζουν δὲν εἶναι αὐτὴ που ἐπικαλεῖται ὁ ταξικὸς ἐχθρὸς τους. Ἐὰν μείνετε σὰν παράλυτοι μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ἐπανάσταση γιὰ τὸν μοναδικὸ λόγο ὅτι ὁ ἀστικός τύπος κερδίζει ἀπ' αὐτὴ ἓνα ἐπιχείρημα ἐνάντια στὴν Ε.Σ.Σ.Δ., αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ὑποστηρίξετε ποτέ μιὰ ἐργατικὴ ἐπανάσταση που θὰ ξεσπάσει στὶς ἀνατολικές χώρες».

Μᾶς λέτε: «Ἡ οὐγγαρέζικη ἐπανάσταση δημιούργησε ρεύματα πολὺ διαφορετικά, ξαναέδωσε μιὰ ἐπικίνδυνη ἐξουσία σὲ μικροαστικά καὶ ἀκόμα καὶ σὲ ἀντιδραστικά στοιχεῖα».

Σᾶς ἀπαντοῦμε: «Πρῶτα - πρῶτα, μιὰ ἐπανάσταση δὲν εἶναι ποτέ ἀγνή καὶ καθαρή; διάφορες τάσεις ἐκδηλώνονται ἀναγκαστικά. Ἡ μεγάλη ρώσικη ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, τὸ ξέρετε καλά, δὲν εἶταν ἀγνή: στὸ πλευρὸ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν ὑπῆρχαν ἐπίσης μικροαστοὶ καὶ ἀκόμα καὶ στοιχεῖα που πολεμοῦσαν, ἐπειδὴ ἦταν ἀγανακτισμένα, γιὰτὶ ὁ Τσάρος ἦταν ἀνίκανος νὰ ὀδηγήσει τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Γερμανίας. Ὁ ἀγωνιστικὸς δυναμισμὸς καὶ μόνον αὐτὸς διαχωρίζει καὶ φέρνει ἀντιμέτωπες τὶς διάφορες τάσεις καὶ ρυθμίζει τελικὰ τὴν διαμάχη τους. Στὴν Οὐγγαρία τὸ κίνημα εἶχε ξεσπάσει μόλις δώδεκα μέρες πρὶν οἱ Ρῶσοι ἀποφασίσουν νὰ τὸ συντρίψουν: τὸ κίνημα εἶχε ὄλο τὸ μέλλον μπροστὰ του.

» Ἐπειτα, πρέπει νὰ καταλάβετε ὅτι σὲ κάθε ἐπανάσταση

πού θα ξεσπάσει στις λαϊκές δημοκρατίες ή στην Ε.Σ.Σ.Δ., τὸ παιχνίδι τῶν δυνάμεων θὰ εἶναι ἰδιαίτερα περίπλοκο. Ὁ δλοκληρωτισμὸς ἔχει ξεσηκώσει τέτοια συναισθήματα ἐξεγερσης, ὥστε ὅλος ὁ κόσμος εἶναι πρόθυμος νὰ συμμαχήσει ἐναντίον του· σὲ μιὰ πρώτη περίοδο, ὅλοι ὅσοι ξεσηκώνονται ἔχουν ἓνα κοινὸ στόχο, τὴν ἐλευθερία. Ἀλλὰ μετὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν πρώτη περίοδο, ἓνα μέρος θέλει ν' ἀναστήσει τὸ ἐθνικὸ παρελθόν, τὴ θρησκεία τῶν προγόνων, τὰ μικρὰ κέρδη τοῦ παρελθόντος, τὶς νεκρὲς συνήθειες, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι θέλουν ν' ἀλλάξουν ριζικὰ τὴν κοινωνία καὶ νὰ ἐγκαθιδρῦσουν, ἐπὶ τέλους, τὸν σοσιαλισμὸ, πού τοὺς τὸν εἶχαν ἀναγγεῖλει ἐνῶ ταυτόχρονα τοὺς ἐπνίγαν. Ὁ μικρομαγαζάτορας εὐχαριστεῖ τὸ Θεὸ ἐπειδὴ θὰ μπορεῖ νὰ πληρῶνει μικρότερους φόρους καὶ νὰ ἀγεθάσει τὶς τιμές του· οἱ ἐργάτες σχηματίζουν ἓνα Συμβούλιο πού ζητάει νὰ διευθύνει τὸ ἐργοστάσιο.

»Ὁ ρόλος σας δὲν εἶναι ν' ἀναστενάξετε μὲ τὴν ἰδέα ὅτι οἱ μαγαζάτορες φωνάζουν ζήτη ἢ Ἀμερικὴ ἢ ὅτι οἱ ἀγρότες τρέχουν νὰ πέσουν στὰ πόδια ἐνὸς καρδινάλιου. Ὁ ρόλος σας εἶναι νὰ βροντοφωνάζετε παντοῦ τί κάνει τὸ προλεταριάτο, τί ζητάει, πῶς ὀργανώνεται καὶ νὰ παρακινεῖτε τὴν ὑποστήριξή του».

Δεκέμβριος 1956